

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К. : Вища шк., 2005. – 270 с.
2. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект) : навч. посіб. / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.
3. Хвильовий М. Повість та оповідання / М. Хвильовий. – К. : Вид-во худ. літ-ри «Дніпро», 1990. – 925 с.

Жадан Олена,

студентка 4 курсу факультету філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **Н. В. Павлик,**
к.філол.н., доцент (БДПУ)

**ФУНКЦІЙНО-СТИЛЬОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОРІВНЯНЬ
В ОБРАЗНІЙ СИСТЕМІ ІДІОСТИЛЮ ВАЛЕР'ЯНА
ПІДМОГИЛЬНОГО**

Дослідження мовної особистості письменника вважається важливою проблемою лінгвостилістики, адже творчість митців слова є одним із джерел розвитку української літературної мови. Індивідуальний почерк автора виявляється в художньому мовленні та образно-виражальних ресурсах, які використовуються ним на всіх лінгвальних рівнях. Тому актуальність наукової роботи зумовлена потребою дослідити мову української художньої літератури шляхом аналізу ідіостилів визначних митців слова.

Валер'ян Підмогильний – видатний український письменник, один з прозаїків “розстріляного відродження”, помітна постать літературного та суспільно-політичного життя України першої половини ХХ століття. “Проза Підмогильного особлива тим, що занурення в її художній світ відкриває все нові й нові обрії як для її читацької рецепції, так і для наукової інтерпретації” [3, 7].

Мета статті – описати граматичні типи та образно-виражальні функції порівнянь у художньому мовленні В. Підмогильного. **Методи дослідження** – аналіз текстового матеріалу здійснювався за допомогою лінгвістичного опису мовних фактів та методу структурно-семантичного аналізу.

Серед низки художніх засобів, широко представлених у прозі Підмогильного, виділимо порівняння – “зіставлення двох чи більше явищ, предметів та понять за їхньою спільною ознакою з наголосом на провідній прикметі, притаманній порівнюваним об'єктам” [2, 136]. У дослідженнях сучасних українських мовознавців (С. Єрмоленко, Л. Ставицька, А. Мойсієнко, С. Рошко, Н. Шаповалова, Л. Прокопчук, О. Марчук та ін.) з'ясовуються семантика і структура порівнянь, поширених у творах українських письменників.

Порівняльні конструкції в обстеженій прозі є досить різноманітними і за будовою, і за семантично-експресивними зв'язками. Зокрема, у процесі аналізу виявлено такі способи граматичного вираження порівнянь, що

вирізняються частотністю вживання та емоційною насиченістю:

– **порівняльний зворот** (непоширений і поширений) зі сполучниками *як, мов, немов, наче, неначе, неначебто, ніби, нібито, немовби, немовбито*. У проаналізованих творах виявлена велика кількість порівняльних зворотів такого типу, наприклад: *Знову розгорнулись перед ними висохлі лани; дрібний пил, злітаючи з-під ніг, обсіпав їх, мов іскрами; гаряче повітря душило груди* [1, 142];

– **порівняння у формі орудного відмінка**, наприклад: *Чарівним привидом стояла баба в напівтемних обіймах ночі, навіть здавалось, що вона висить і гоїдається в повітрі* [1, 77].

– поширеними в обстеженому матеріалі є **порівняльні звороти, виражені підрядним реченням**, наприклад: *Трава на степу була не зелена, а жовто-сіра, немов хто злий висмоктав із неї соки життя й залишив тільки нікчемні стеблини* [1, 58];

– зафіксовані **конструкції з формами ступенів порівняння прислівників і прикметників**, наприклад: *Немов навмисно був вирваний шматок степу, щоб показати, що всередині степ жовтіший, ніж на поверхні* [1, 58];

– виявлені також **речення порівняльної структури, в яких об'єкт порівняння охоплює всю предикативну частину**, наприклад: *Людина – це передусім горда тварина* [1, 598];

– наявні також **порівняльні звороти, що утворені за допомогою предиката -подібний, схожий** та ін.: *Кілька разів він хотів залишитись по дорозі, й тільки кепкування гайдамаків, людей, схожих на волів, примушували його залишитись* [1, 46];

– зрідка трапляються **заперечні порівняння**, наприклад: *“Навкруги під проміннями місяця синіли сніги, й здавалось, що це перед очима не снігова рівнина, а безкрає глибоке море”* [1, 44].

Аналіз порівняльних структур свідчить про широке і вміле використання їх письменником з метою виразного змалювання персонажів, індивідуалізації їх характерів тощо.

Отже, вивчення творчого доробку В. Підмогильного дозволяє зробити висновок, що автор використовує багатий арсенал художніх засобів, зокрема тропів, які відіграють провідну роль у створенні образної системи проаналізованих творів і дозволяють передати особливе бачення світу, яке притаманне письменнику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підмогильний В. П. Оповідання. Повість. Романи / Валер'ян Підмогильний. – К.: Наук. думка, 1991. – 800 с.

2. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-укладач В. Ф. Святовець. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 176 с.

3. Таїни художнього тексту : [зб. наук, пр.] / ред. кол.: Н. І. Заверталюк (наук. ред.) [та ін.]. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2011. – Вип. 12. – 256 с.